

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně

akademický rok 2013/2014

**Vysokoškolská kvalifikační práce (ateliérová práce)
posudek oponenta**

Jméno a příjmení studenta: Jakub Jindra

Název práce: Entita

Posudek:

Diplomová práce Jakuba Jindry je postavena jako logické vyvrcholení jedné linie jeho práce v průběhu studia na obou školách, UJEP v Ústí nad Labem i FaVU v Brně. Je to linie umění čistě elektronického, více či méně oproštěná od rozšiřujících nebo znečišťujících emisí filozofie nebo pseudofilozofie, psychologie nebo pseudopsychologie, politiky nebo pseudopolitiky, sociologie nebo pseudosociologie. Nazval bych tuto linii nejspíš holistickou – na mne působí jako tunel, který umělce vede dál a dál, z něhož jako by nešlo uhnout, a pokud ano, pak se odbočka často jeví jako plytká a méněcenná (jak se ostatně bohužel ukázalo v autorově minulém, neúspěšném diplomovém pokusu). Samozřejmě, že z toho tunelu vedou cesty ven, a jednoho dne se jimi umělec bude muset prokopat, ale proč si neužít samotného tunelu a neprozkoumat a nevyužít ho až k místu, kde možná opravdu končí?

Holistický tunel symbiozy elektroniky a umělecké inspirace tentokrát dovedl Jakuba Jindru celkem bezproblémově až někam k hranici budoucnosti, na hranu dnešních poznatků a teorií o podstatě života a vesmíru – ať už skutečně vědeckých nebo spíš vědu popularizujících. V rámci umění bych jeho diplomovou práci, nazvanou Entita, zařadil nejspíš do oblasti sci-fi, a to sci-fi ne jako žánru, nýbrž jako pojmového východiska. Objekt a zároveň subjekt jeho práce je něco, co neumím charakterizovat lépe a vlastně ani jinak než autor – entita. Entita, kterou sice sám stvořil, ale zároveň jí přisuzuje vlastní autonomní existenci, po naprogramování a nainstalování od ní odstupuje a nechává ji žít vlastním životem. Entita je úmyslně do velké míry abstraktní, bez vlastností, beze směru a beze smyslu, bez konkrétního tvaru. To ovšem neplatí absolutně, protože nutně nese (byť schválně upozaďovaný) imprint svého tvůrce. Imprint, který jí na jednu stranu dává jistý charakter, výraz, možnosti a potenciál, na druhou stranu ji však omezuje - úhlem pohledu autora, jeho myšlením, představivostí, schopnostmi a pracovními metodami, oscilujícími mezi uměním, technologií a vědou. Entita má ideálně žít svým vlastním životem – tzn. být zcela autonomní – jenže ve skutečnosti jde o pouhou simulaci takového vlastního života. Simulátor někdy dokáže zprostředkovat hodně, v rovině vnímání za určitých okolností dokáže překonat skutečnost. V našem případě je ale „skutečností“ jen neurčitá představa z budoucnosti. Síla simulace bude tedy přímo úměrná síle této neurčité představy. Zda jí v rovině vnímání překonává nebo za ní zaostává, nemusí být tak důležité, protože se jedná o experiment, a to ne zrovna v ideálních podmínkách. Důležité je, aby simulace fungovala principiálně, aby si diváci mohli užít nebo se konfrontovat s její ideou – tzn. s uměleckou představou Jakuba Jindry.

Představa Jakuba Jindry o autonomní entitě budoucnosti je vedena paralelou se současnými poznatky, představami a teoriemi o organickém životě, o vědomí, o inteligenci, mezi nimiž dominuje pojem informace. Informace jako hybatel organismu, jako bit, který je základem všeho, vše propojuje a všemu dává smysl. Zní to docela logicky, nebo aspoň systematicky – a v teoretické části Jindrový práce díky teorii informace na první pohled všechno do sebe hladce zapadá. Možná až moc hladce. Ta hladkost ve mně budí podezření, že zdůrazňování role informace je zčásti účelové proto, aby se dal snadno propojit svět elektroniky (neboli informačních technologií) se světem organického života, a tím i forma (se kterou autor umí zacházet) s obsahem (který ho zajímá), a minulost s budoucností (skrže současnost, kterou reprezentují právě informační technologie). V navázání uměleckého díla na tuto spleť teorií vidím ale nejenom tyto (pro mě mírně podezřelé) výhody, ale i jisté úskalí – je to skulinka, kudy může do jinak abstraktního, čistého díla proniknout jemná znečišťující emise pseudo-filosofie, ač skrývaná za v jistém smyslu exaktní obory jako jsou biologie, genetika, neurobiologie, či dokonce matematika a fyzika, jichž se ale Jindra dotýká pouze okrajově. Taková emise pak někdy má tu moc dílo znehodnotit, přiotrávit jeho jedinečnost a pošoupnout ho v rámci uměleckého světa z kategorie A do kategorie B.

Za šťastný krok umělce považuji, že nechal velkou část procesu simulace na divácích, je to sice vždy tak trochu sázka do loterie (co když na výstavu nebo do instalace nikdo nebo skoro nikdo nevkročí?), ale to autor řeší (alespoň teoreticky) vhodným topografickým umístěním instalace. Autorovým vkladem, pokud jsem to jako laik, absolutně nedotčený systémy programování, dobře pochopil, je jen sada instrukcí, naprogramovaných v softwaru Action Script, zajišťujícím interaktivní funkce v prostředí Flash. Smekám klobouk před tohle prací, která se skrývá jako jemný mechanismus pod kapotou, a doufám, že tahle softwarová, programovaná část díla, na které vlastně celé závisí, je zkonstruována bezchybně. To, jak velký vliv budou mít vnímatelé na „život“ Entity, může být dokonce klíčové pro úspěch či neúspěch díla, protože interakce s diváky je na něm to nejzajímavější. Dá se říct, že dílo na interakci s publikem stojí a padá. Když bude interakce po technologické trávce fungovat, a pokud je dobře projektovaná (kamery – čidla – hardware – software - vizualizace), bude simulace života/autonomnosti Entity přesvědčivá. Samozřejmě to záleží nejen na samotné interakci, ale i na vizualizaci této interakce. Vizualizace podle mne nemusí nutně být efektní, musí však zřetelně korelovat s interakcí, která ji má uvádět v život. Bohužel jsem zažil více tzv. interaktivních instalací, jejichž interaktivní potenciál se udržoval velmi blízko nulové hodnotě. Držím tedy Jakubu Jindrovi palce, aby jeho Entita za přispění nás diváků opravdu ožila a její život byl pro nás zážitkem, který nás nechá něco pocítit.

Čím dál o Entitě přemýšlím, tím víc se mi líbí představa, že jsem nesplnil svou povinnost oponenta a si nepřečetl si Jindrovu teoretickou přílohu, a že Entitu spatřím jako krásný čistý a hravý abstraktní oblačný útvar jehož vizuální vývoj, zjevování, růst, bublání, dělení, změny barev a tvarů (ochutnávku vizuality ve formě neinteraktivní simulace jsem měl možnost vidět na Jindrově webu), zřetelně ale nepředvídatelně reagující na pohyb můj i ostatních diváků, mne bude fascinovat a uchvátí mne svou krásou a svým systémem! Představuji si to podobně, jako jsem byl kdysi pod vlivem LSD uchvácen nádherným entropickým procesem na modré obloze nade mnou – procesem, kdy se dramaticky, dekorativně, fraktálově a neodvratně rozpadaly dvě bílé oblačné linie, kondenzační čáry, vytvořené předtím motory proudového letadla.

Otázky autorovi práce:
Zatím nemám.

Návrh hodnocení:
C.....75 bodů.....2..... dobře

Vypracoval(a): Filip Turek

Datum: 12. 5. 2014

Podpis: